

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited and the license is stated.

Bokrecension

Sluta servera kunskap på silverfat: guida i stället studenten till att själv upptäcka den

*Maria Melén, Avdelningen Bibliotek och högskolepedagogik,
Högskolan Kristianstad*

Mata inte studenten är en bok som ställer ovanstående uppmaning på sin spets. Den är resultatet av ett samarbete mellan åtta pedagogiskt meriterade lärare vid Mittuniversitetet, som bjuder upp till reflektion över lärarrollen. Dessutom kan den fungera som underlag för att väcka engagemang med potential att utveckla undervisningspraktiken.

En humoristisk titel med ett seriöst budskap

Titeln är utmanande, men sammanfattar bokens kärna: studenter lär sig bäst genom att delta aktivt i sin inlärningsprocess. Inspirerad av pedagogiska teorier som konstruktivism och aktionsbaserat lärande erbjuder boken konkreta strategier för att få studenter att ta ansvar för och driva sitt eget lärande.

Författarna betonar vikten av att lärare ibland bör tona ner sin *expertroll* för att mer agera som *facilitator* (båda är termer jag själv väljer att använda här även om de inte förekommer i boken). Det innebär ett större fokus på att skapa förutsättningar för att studenterna ska utforska och utvecklas, även om det ibland leder till att de snubblar på vägen.

Höjdpunkter: Miljöer och motstånd

Boken lyfter fram olika aspekter av lärande och undervisning såsom diskussioner om att designa interaktiva lärmiljöer och att använda feedback som ett kraftfullt verktyg för utveckling. Den lyfter också frågan om att hantera motstånd mot ökat fokus på studentaktivitet – både från studenter och kollegor. Hur skapar vi en miljö där det är okej att misslyckas? Och hur kan vi som lärare vara bekväma med att ibland kliva åt sidan?

Språket är lättsamt och ibland humoristiskt, vilket gör boken tillgänglig utan att kompromissa med vetenskaplig grund. Författarna lyckas hålla tonen inspirerande och vänlig samtidigt som de belyser komplexa frågor. Avsnitt med titlar som "Ekonomiska ramar", "Grattis! Du har ärvt en kurs!" och "Om dubbla ledarskapsstrukturer" bör ha stor igenkänningsfaktor hos lärare och ger trovärdighet åt bokens innehåll.

Metaforer som inspirerar

En av bokens styrkor är dess användning av metaforer. Dessa bilder förenklar teorier och kopplar dem till praktiska situationer. De hjälper läsaren att reflektera över sin egen undervisningspraktik: Är vi ibland som "överdrivet beskyddande föräldrar" som inte låter studenterna misslyckas? Eller kan vi anta rollen som "kartläsare" och ge studenterna verktygen att navigera själva? Metaforerna skapar aha-upplevelser och uppmuntrar till direkt tillämpning i klassrummet. De fungerar också som utmärkta utgångspunkter för kollegiala diskussioner. Varför inte använda dem som inspiration för att skapa innovativa lärmiljöer i till exempel skapandet av ett nytt campus? Oavsett syfte kan reflektionsfrågorna som finns i anslutning till varje kapitel fungera som bränsle.

Det aktiva lärandet i fokus

Bokens praktiska fokus är en annan styrka. Den erbjuder inte bara teorier utan även konkreta verktyg som kan användas direkt i klassrummet, vare sig det är ett digitalt eller campusförlagt sådant. Exempelen är tänkta att vara relevanta för olika undervisningskontexter då grund-

principen handlar om studentens aktiva lärande. Att låta studenterna utforska problem på egen hand, att ställa frågor i stället för att svara, att främja samarbete, att ge frihet att misslyckas och att variera läraaktiviteterna skulle kunna appliceras i såväl den stora studentgruppen i aulan som i den mindre studentgruppen i laborationsrummet.

En bokcirkelbok med stor potential

För den som vill utveckla sin undervisning är detta en oundgänglig bok. Men dess fulla potential nås när den används som en katalysator för kollegiala samtal. Varför inte låta *Mata inte studenten* bli starten på en ny resa i läraryrket där det akademiska lärarskapet är såväl mål som medel? Boken är nämligen som gjord att användas som bokcirkelbok i läraryrket.

Man skulle till exempel kunna dela upp bokens kapitel över en termin och låta varje träff fokusera på ett tema. Ett tillfälle kan då handla om feedbackens roll i lärandeprocessen, medan ett annat kan beröra hur läraren kan hantera motstånd och motivera studenter. Att involvera en pedagogiskt meriterad lärare som ledare för diskussionerna kan ytterligare fördjupa samtalen. Genom att kombinera individuell läsning med kollegiala samtal går det att dra maximal nytta av bokens insikter.

Referenser

Asklund, H., Ottestig, A., & Öberg, E. (2024). *Mata inte studenten: en handbok av lärare för lärare*. Liber.